

Werken aan
vertrouwen

Hoedster van financiële stabiliteit

Inhoudsopgave

Financiële stabiliteit	4
Een korte geschiedenis	6
Monetair beleid	7
Betalingsverkeer	9
Toezicht	11
Onderzoek en advies	13
Statistiek	14
Op naar de toekomst	15

Financiële stabiliteit

De Nederlandsche Bank waakt over de financiële stabiliteit in Nederland en draagt daarmee bij aan een gezonde economie en de welvaart van ons land.

Een stabiel stelsel kan externe schokken opvangen zonder dat ze financiële markten, financiële ondernemingen of de economie ontwrichten. Pijlers voor financiële stabiliteit zijn solide en integere financiële ondernemingen, een stabiele euro, liquide financiële markten, een veilig en efficiënt betalingsverkeer en een evenwichtig financieel-economisch beleid. Deze pijlers vormen het vertrekpunt voor de beleidstaken van de Nederlandsche Bank.

Financiële stabiliteit is de grote gemene deler van haar werk als toezichhouder en centrale bank.

Overzicht Financiële Stabiliteit

De Nederlandsche Bank analyseert de belangrijkste risico's voor financiële stabiliteit en het weerstandsvermogen van de financiële sector in Nederland.

Daarbij legt zij verbanden tussen ontwikkelingen in de financiële omgeving en infrastructuur enerzijds en de situatie bij financiële ondernemingen anderzijds.

Op grond van de analyses ontwikkelt de Nederlandsche Bank haar visie op de financiële stabiliteit in Nederland. De Nederlandsche Bank publiceert haar bevindingen in de halfjaarlijkse uitgave Overzicht Financiële Stabiliteit (OFS).

Veel kennis in één huis

De Nederlandsche Bank is centrale bank en toezichhouder voor de financiële sector. Dat biedt veel mogelijkheden tot kennisuitwisseling tussen experts op vele terreinen: toezichhouders, onderzoekers, pensioenskundigen, financieel analisten en beleidsmakers. Deze onderlinge kruisbestuiving wordt steeds belangrijker in een financieel-economische omgeving die continu in verandering is en steeds mondialer en complexer wordt.

Internationale blik

Financiële stabiliteit in de wereld is goed voor Nederland. Omgekeerd kan een crisis elders, in Amerika of Azië bijvoorbeeld, ook onze stabiliteit in gevaar brengen. De Nederlandsche Bank kijkt en werkt dan ook over de landsgrenzen heen. Internationale oriëntatie en samenwerking worden steeds belangrijker. Binnen en buiten Europa.

Eurostysteem

Sinds 1 januari 1999 maakt DNB deel uit van het Eurostysteem. Daartoe behoren ook de Europese Centrale Bank en de centrale banken van de andere eurolanden. Het Eurostysteem bepaalt het monetaire beleid en zorgt voor de uitgifte van bankbiljetten binnen de eurolanden. Zoals DNB in Nederland bekend is als 'hoedster van

financiële stabiliteit', zo heeft het Eurosysteem naam gemaakt als hoedster van stabiliteit in Europa.

Internationale samenwerking

Op tal van terreinen werken medewerkers van DNB samen met hun collega's van de Europese Centrale Bank en de andere centrale banken van het eurogebied. Bijvoorbeeld voor het ontwerp van nieuwe eurobankbiljetten.

Ook neemt de Nederlandsche Bank deel in de werkgroepen van het Banking Supervision Committee van het Europees Stelsel van Centrale Bank (ESCB).

De Nederlandsche Bank is een prominent lid van het Financial Stability Forum. Ook participeert DNB in het Committee of the Global Financial System, samen met de andere centrale banken uit de G10-landen.

Verder wordt samengewerkt met het Internationaal Monetair Fonds (IMF).

Monetair beleid

Hoofddoel van het monetaire beleid is prijsstabiliteit: een prijsstijging van dichtbij maar onder twee procent in het eurogebied op de middellange termijn. Dit beleid voert de Nederlandsche bank samen met de centrale banken van de andere eurolanden en de Europese Centrale Bank, het zogenoemde Eurosysteem. Het monetaire beleid is een gezamenlijk Europees beleid voor alle eurolanden: België, Cyprus, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Slovenië, Slowakije, Spanje.

Onafhankelijk

De president van de Nederlandsche Bank beslist als lid van de Raad van Bestuur van de Europese Centrale Bank (ECB) mee over het monetaire beleid. In deze Raad zitten de presidenten van alle centrale banken van het eurogebied en de directie van de ECB. De Raad van Bestuur komt tweemaal per maand bijeen. Geheel onafhankelijk besluit deze Raad wat het beste monetaire beleid is voor de eurolanden als geheel. De centrale-bankpresidenten behartigen het gezamenlijk Europese belang. Hun besluiten staan los van nationale en politieke belangen.

Rente als gas- en rempedaal van de economie

De Europese Centrale Bank heeft geen directe invloed op de prijzen van goederen en diensten, want die worden bepaald door vraag en aanbod. Maar de Europese Centrale Bank heeft wel een instrument om vraag en aanbod – en dus de inflatie – indirect te beïnvloeden: de rente.

Als de inflatie op de middellange termijn boven de grens van twee procent dreigt uit te komen, kan de Raad van Bestuur van de ECB besluiten de rente te verhogen. Een hogere rente betekent dat het voor gezinnen en bedrijven duurder wordt om geld te lenen. Sommigen zullen dan afzien van de lening, waardoor er ook minder geld wordt besteed. En als er minder wordt gekocht stijgen de prijzen minder hard. Dat is precies de bedoeling van de renteverhoging.

Omgekeerd kan de Europese Centrale Bank ook besluiten de rente te verlagen. Een renteverlaging zal consumenten en bedrijven stimuleren om geld te lenen, waarvoor producten en diensten worden gekocht. Kortom, de rente werkt als het gas- en rempedaal van de economie.

Onderzoek

Een rentebesluit berust op uitgebreide analyses van alle beschikbare informatie. Die analyses worden gemaakt door medewerkers van de Nederlandsche Bank en de andere centrale banken van het Eurosysteem. Zij doen economische analyses om risico's voor de prijsstabiliteit op korte en middellange termijn te identificeren.

Gekeken wordt naar allerlei factoren: de prijsindexen, wisselkoersen, de conjunctuur, het begrotingsbeleid.

Ook doen zij monetaire analyses waarbij gekeken wordt naar de hoeveelheid geld die in omloop is en naar de kredieten die de banken in het eurogebied hebben uitstaan. Economische en monetaire analyse vormen de twee pijlers van het monetaire beleid van het Eurosysteem.

Beheren reserves en valutamarktoperaties

De Nederlandsche Bank beheert ruim 600 ton goud voor de Nederlandse staat. Dat goud is ons nationale appeltje voor de dorst. Een deel van dat goud ligt in de kluizen van de Nederlandsche Bank. Maar het meeste goud ligt aan de andere kant van de oceaan: in de kluizen van de Federal Reserve Bank, de Canadese en de Engelse centrale bank. Naast goud beheert DNB de deviezenreserves voor de Nederlandse staat. Ook beheert de Nederlandsche Bank een deel van de Japanse yenreserves van de Europese Centrale Bank. Met de deviezenreserves kan worden ingegrepen in de valutamarkten, bijvoorbeeld om wisselkoersschommelingen te dempen of te reageren op financiële crises. In die gevallen kunnen centrale banken overgaan tot het kopen of verkopen van deviezen.

Betalingsverkeer

De Nederlandsche Bank zorgt voor de uitgifte van bankbiljetten. Dit doet zij samen met de andere centrale banken van het eurogebied. Tevens ziet de Nederlandsche Bank toe op de veiligheid en het gebruiksgemak van betaalproducten zoals de pinpas, betalen via internet of de mobiele telefoon. Ook vervult DNB een sleutelrol in het betalingsverkeer tussen banken.

Bankbiljetten

De Nederlandsche Bank geeft jaarlijks 200 miljoen nieuwe bankbiljetten uit. Uitgegeven biljetten komen na gebruik weer terug bij DNB voor controle op echtheid en gaafheid. Per dag houdt DNB zo'n 3 à 4 miljoen bankbiljetten tegen het licht. Goede biljetten worden opnieuw in omloop gebracht; vieze en versleten biljetten worden eruit gehaald en vernietigd. In de papierversnietiger van DNB belandt jaarlijks een slordige 100 miljoen afgekeurde bankbiljetten.

Met detectoren signaleert DNB valse exemplaren. Valse biljetten worden nauwkeurig onder de loep genomen. Alle gegevens worden ingevoerd in een centraal systeem van de Europese Centrale Bank (ECB). Tot dit systeem hebben ook Europol en de nationale politiekorpsen toegang. Oogmerk is de herkomst van de valse biljetten te traceren.

Toezicht op betaalsystemen

Betalen moet veilig, betrouwbaar en efficiënt gaan. Het goed functioneren van een betaalsysteem of -product bevordert het vertrouwen van het publiek. Dat is een belangrijke pijler voor financiële stabiliteit.

Dagelijks vinden miljoenen geldtransacties plaats: met contant geld, pinpas, creditcard, automatische incasso's en via internet. De Nederlandsche Bank houdt toezicht op deze betaalproducten. DNB vervult een sleutelrol in het betalingsverkeer tussen banken in Nederland. Als twee banken betrokken zijn bij een betaling of overboeking, dan loopt de onderlinge verrekening via de Nederlandsche Bank. Ook kunnen banken hun internationale betalingen via DNB afwickelen. Geregeld toetst DNB betaalsystemen aan de hand van internationale criteria. Bij de signalering van mogelijke risico's doet de Nederlandsche Bank aanbevelingen om deze risico's weg te nemen of te verminderen.

Effectensystemen

De handel in effecten, en de afwikkeling van effectentransacties, concentreert zich meer en meer. Het gaat hierbij om grote aantallen transacties en bedragen. DNB beoordeelt of de systemen voor effectenafwikkeling veilig en efficiënt zijn.

Eén Europa

De invoering van één Europese betaalruimte, de Single Euro Payments Area (SEPA), is volop in gang. Na de invoering van de euro, de Europese eenheidsmunt, volgen vanaf 2008 nieuwe Europese betaalmiddelen, zoals de Europese overschrijving, de Europese incasso en het Europese bankpasje met chip. Ook de nationale betaalsystemen zijn inmiddels samengebracht in één groot Europees betaalsysteem.

Toezicht

De inzet van ons werk als toezichthouder is stabiliteit en vertrouwen in het gehele financiële stelsel.

De Nederlandsche Bank houdt dan ook nauwlettend het gehele financiële landschap in de gaten: de individuele ondernemingen, hun onderlinge relaties en de mogelijke risico's.

Financiële ondernemingen

De Nederlandsche Bank houdt toezicht op banken, verzekeraars en pensioenfondsen, effecten- en beleggingsinstellingen, geldtransactiekantoren en trustkantoren. DNB ziet erop toe dat deze financiële ondernemingen zich aan de regels houden en geen onaanvaardbaar hoge risico's nemen. Gelet wordt op de financiële gezondheid, de bedrijfsvoering en de administratieve organisatie en interne controle. Ook toetst DNB de deskundigheid en integriteit van beleidsbepalers van financiële instellingen. Kortom, DNB kijkt of een financiële instelling de zaak goed in de knuist heeft en op een verantwoorde en professionele manier omgaat met het geld dat aan hen is toevertrouwd. Dit is in het belang van de spaarders, verzekerden, pensioengerechtigden en beleggers. En van de stabiliteit van het gehele financiële stelsel. In het toezicht op de financiële sector werkt de Nederlandsche Bank samen met de Nederlandse collega-toezichthouder Autoriteit Financiële Markten (AFM). De AFM doet het gedragstoezicht en kijkt hoe

ondernemingen omgaan met hun klanten; DNB houdt het prudentiële toezicht en kijkt daarbij vooral naar de financiële positie van de ondernemingen en de deskundigheid en betrouwbaarheid van de bestuurders als wel naar de soliditeit van het gehele financiële stelsel. Financiële ondernemingen gaan steeds meer over de grens werken. DNB werkt dan ook intensief samen met buitenlandse toezichthouders. En er zijn onderlinge samenwerkingsverbanden, speciaal op maat gemaakt voor specifieke grensoverschrijdende concerns.

Het systeem

De Nederlandsche Bank houdt niet alleen toezicht op de individuele instellingen, maar ook op het gehele financiële systeem. Dat is nodig omdat een probleem bij één instelling kan overslaan naar andere instellingen. Ook eventuele problemen in het betalingsverkeer kunnen uitwaaieren, naar financiële instellingen of zelfs naar andere delen van de economie. DNB wil het risico van dergelijke kettingreacties zo klein mogelijk houden, want zij ondermijnen de financiële stabiliteit.

De Nederlandsche Bank doet onderzoek en aanbevelingen voor het toezicht op het financiële systeem. Internationaal speelt zij een belangrijke rol in het vaststellen van internationale spelregels voor de financiële instellingen.

Vergunningen

Het toezicht op een instelling begint met het verstrekken van een vergunning. Financiële instellingen hebben immers een vergunning van DNB nodig om aan de slag te kunnen. Bij het reguliere toezicht houdt DNB nauwgezet de vinger aan de pols. Doen zich problemen voor bij een instelling, bijvoorbeeld wanneer deze onder het vereiste financiële niveau dreigt te komen, dan staat DNB een heel instrumentarium ter beschikking om de situatie te verbeteren. Welk instrument wordt ingezet hangt af van de ernst van de situatie bij een instelling. Soms volstaat een stevig gesprek of een boete. Als dat onvoldoende resultaat oplevert kunnen straffere maatregelen worden getroffen, zoals het aanstellen van een ‘stille curator’ die achter de schermen medebestuurder van de instelling wordt. In het uiterste geval kan DNB de vergunning intrekken.

Tegengaan criminele activiteiten

Het toezicht op geldtransactiekantoren, zoals wisselkantoren, beoogt witwaspraktijken tegen te gaan en de financiering van terroristische activiteiten te voorkomen. Dit toezicht is primair bedoeld om de integriteit van het financiële stelsel te beschermen.

Ook bij trustkantoren, die in de praktijk vaak optreden als bestuurder van een andere onderneming, is het doel primair het tegengaan van criminele activiteiten.

Onderzoek en advies

De Nederlandsche Bank geeft onafhankelijk economisch advies en wil daarmee bijdragen aan een gezonde en welvarende toekomst. DNB doet veel onderzoek en gebruikt de onderzoeksresultaten om een weloverwogen advies te geven. Bijvoorbeeld binnen de Sociaal Economische Raad (SER), diverse andere adviesorganen en ministeries. DNB geeft advies over een breed scala onderwerpen, zoals de arbeidsmarkt, de vergrijzing en het pensioenstelsel.

Onderzoek heeft een prominente plaats binnen de Nederlandsche Bank. Zo doen economen onder meer onderzoek naar het monetaire beleid van het Euro-systeem. Anderen bestuderen bijvoorbeeld vernieuwingen in de manier waarop we betalen, de rol van financiële markten en het belang van integriteit bij financiële instellingen. Met haar eigen onderzoek wil de Nederlandsche Bank de kwaliteit van haar werk vergroten, goed kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen en haar adviestaak goed vervullen. Er zijn bovendien vier focusgebieden uitgekozen waarop DNB wil excelleren als kenniscentrum: pensioenstelsel, verzekeren, betalingsverkeer en toezicht.

De Nederlandsche Bank publiceert haar onderzoeksresultaten op de website en in een aantal publicaties.

Ook wisselt DNB kennis uit met andere experts en kenniscentra, nationaal en internationaal. Vooral op de gekozen focusgebieden bouwt DNB aan haar rol als kenniscentrum.

Twee keer per jaar doet DNB voorspellingen voor de Nederlandse economie. Onderzoekers hebben hiervoor een speciaal econometrisch structuurmodel gebouwd. Daarin zijn de belangrijkste samenhangen in onze economie in kaart gebracht.

Statistiek

De Nederlandsche Bank is hét adres voor cijfers over de financiële sector in Nederland.

Er is een nauwe samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CBS richt zich op cijfers over de bevolkingssamenstelling, de productie, de prijzen en de arbeidsmarkt, terwijl DNB gericht is op de monetaire ontwikkelingen en de ontwikkelingen van de financiële sector.

Vanoudsher stelt de Nederlandsche Bank ook de betalingsbalans van Nederland op. De betalingsbalans geeft een overzicht van alle transacties van Nederland met het buitenland, en daarmee een beeld van ons economisch reilen en zeilen.

De Nederlandsche Bank krijgt actuele cijfers binnen van de banken, pensioenfondsen en verzekeraars en beleggingsinstellingen in Nederland. Dat levert een schat aan financiële informatie op.

De statistische gegevens zijn te vinden op www.dnb.nl

Op naar de toekomst

In steeds hoger tempo verandert de financiële wereld waarin de Nederlandsche Bank (DNB) opereert. Sommige ontwikkelingen zijn al in gang gezet, andere zullen ons morgen, overmorgen of volgend jaar doen verrassen.

De economie verandert, nieuwe financiële spelers komen op, anderen gaan. Vernieuwingen van nationale en Europese wet- en regelgeving zijn aan de orde van de dag. Verdere Europese integratie ligt in het verschiet. Als centrale bank en als toezichthouder spelen we in op actuele ontwikkelingen. En bereiden we ons voor op toekomstige ontwikkelingen.

Financiële innovaties zijn schering en inslag. Nieuwe financiële producten kunnen economische groei en winst opleveren, maar brengen ook risico's mee. Financiële risico's inschatten en waarschuwen waar deze onaanvaardbaar lijken, is en blijft een kerntaak van de Nederlandsche Bank. Daarbij hoort goede voorlichting. Zodat consumenten, bedrijven en financiële partijen zich beter bewust zijn van de risico's die ze nemen en overdragen.

Al deze ontwikkelingen zijn van grote invloed op de koers die DNB zal varen. De financiële wereld verandert snel; onze werkzaamheden, onze prioriteiten veranderen mee. Onze missie zal niet veranderen. Stabiliteit blijft ons goud waard.

Deze brochure is een uitgave van de Nederlandsche Bank.
Afdeling Communicatie.

© December 2008, de Nederlandsche Bank.

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder voorafgaande
en schriftelijke toestemming van de Nederlandsche Bank.

Westeinde 1
1017 ZN Amsterdam
Telefoon (020) 524 91 11

John F. Kennedylaan 32
7314 PS Apeldoorn
Telefoon (055) 357 66 77

Website: www.dnb.nl
E-mail: info@dnb.nl
Infodesk: 0800 - 020 10 68 (gratis)